

Voorzitter

ongetwijfeld binnenkort weer zal worden gesproken.

Na 11 september was en is het iedereen duidelijk dat over de gevaren van internationaal terrorisme anders gedacht moet worden dan men daarvoor meende. Ik waag mij niet aan conclusies over de gevolgen van 11 september voor het politieke en maatschappelijke klimaat in Nederland. Dat deze gevolgen er zijn, lijkt mij duidelijk. De aanvallende vrees van het tegenover elkaar komen staan van bepaalde groepen in de samenleving is gelukkig geen waarheid geworden.

Geachte medeleden, naast de politieke gevolgen van wat een jaar geleden in de Verenigde Staten is gebeurd, is uiteraard ons medegevoel gebleven. Medegevoel met de slachtoffers, de vermisten, hun familie, hun vrienden. Medegevoel ook met het Amerikaanse volk. Ieder van ons bewaart herinneringen aan die dag en moet en wil die herinneringen plaatsen in een groter en toekomstgericht perspectief. Hetgeen ons is overkomen, is echter niet te vergelijken met het rouwproces van de direct betrokkenen. Nu één jaar is verstreken, meen ik dat het goed is om met deze woorden aan het begin van onze vergadering vandaag te laten blijken dat wij aan hen denken.

Minister Balkenende: Voorzitter. 11 september. Bij een zo groot verdriet passen geen grote woorden. Vandaag denken wij aan de 3154 mensen die hun leven verloren bij de aanslagen op 11 september 2001. Wij denken aan hun familie en vrienden, aan al degenen die onverwacht werden geconfronteerd met het allerergste in een mensenleven: het verlies van een dierbare. De Verenigde Staten rouwen vandaag en wij rouwen mee. Het Amerikaanse volk was solidair met ons toen wij in nood waren. Nu zijn wij solidair met de vrouwen en mannen van Amerika. Het Nederlandse volk en de Nederlandse regering betuigen hun diepe respect aan de nabestaanden.

“Alles van waarde is weerloos”. Dit is een bekende dichtregel van Lucebert. 11 september heeft ons geleerd hoe broos en kwetsbaar een mensenleven kan zijn. Er zijn krachten die misbruik maken van die kwetsbaarheid en die krachten moeten wij bestrijden. Een fundamentele waarde die wij delen, is eerbied voor het leven en respect voor onze medemens. Die waarde

geven wij nooit op. Wij willen geen samenleving waarin het recht geldt van de gewelddadigste. Wij kunnen niet toestaan dat datgene wat voor ons het meest waardevol is – ons leven, onze vrijheid en onze democratische rechtsstaat – onder voortdurende bedreiging staat. Veiligheid hoort daarom, ook in het beleid, een kernthema te zijn. Veiligheid op straat, in de wijken, in dorpen en steden van ons land, in Europa en op wereldschaal.

Het afgelopen jaar hebben wij samen met andere landen veel gedaan om het internationale terrorisme een halt toe te roepen, op diplomatiek gebied, op juridisch gebied en op financieel gebied. In de internationale politiek is de vooruitgang die in korte tijd is geboekt zonder precedent, maar het is nog niet voldoende. Er zal meer moeten gebeuren. Nederland zal zich daarvoor met hart en ziel blijven inzetten, in de VN, de NAVO en de EU. Wij mogen onze verantwoordelijkheid niet ontlopen.

Ook in ons eigen land zal er meer moeten gebeuren. De kleine terreur van geweld op straat, geweld dat de ene mens de andere aandoet, moet stoppen. Wij tolereren dat niet. Wij verdedigen de kernwaarden van onze samenleving: samen leven. Onze samenleving omvat veel verschillende identiteiten en daar mogen wij trots op zijn. Maar bij alle diversiteit zijn eerbied voor het leven en respect voor de ander verbindende elementen.

Op een dag als vandaag passen geen grote woorden. Het is een dag om het verdriet van anderen te bedenken. Maar ook een dag om dankbaar te zijn voor ons leven en onze vrijheid. Een dag van stilte, maar ook van standvastigheid.

De vergadering wordt van 13.15 uur tot 13.30 uur geschorst.

De voorzitter: De ingekomen stukken staan op een lijst die op de tafel van de griffier ter inzage ligt. Op die lijst heb ik voorstellen gedaan over de wijze van behandeling. Als aan het einde van de vergadering daartegen geen bezwaren zijn ingekomen, neem ik aan dat de Kamer zich met de voorstellen heeft verenigd.

Regeling van werkzaamheden

De voorzitter: Ik stel voor, op dinsdag 17 september, dus de derde dinsdag in september, om 15.00 uur de minister van Financiën in de gelegenheid te stellen om de begroting 2003 aan te bieden.

Ik stel voor, de algemene beschouwingen te houden op woensdag 18 september, te beginnen om 10.30 uur en deze op donderdag 19 september, eveneens om 10.30 uur, voort te zetten, zo nodig tot na 23.00 uur. Ik stel daarbij de volgende procedure voor. Woensdag 18 september begint de Kamer om 10.30 uur in de voor de algemene beschouwingen gebruikelijke sprekersvolgorde met de volgende spreektijden: CDA 40 minuten, LPF, VVD en PvdA 30 minuten, Groen-Links, SP en D66 20 minuten, ChristenUnie, SGP en LN 15 minuten. Daarbij zullen gedurende de eerste tien minuten in beginsel geen interrupties worden toegelaten. Deze termijn zal naar verwachting vóór de avondpauze kunnen worden afgerond. Donderdag 19 september om 10.30 uur zal de minister-president antwoorden. Daarna is er een tweede termijn voor de indiening van moties en een nadere inbreng.

Ik stel voor, morgen bij de aanvang van de middagvergadering te stemmen over de moties die zijn voorgesteld tijdens het debat over gesubsidieerde arbeid, te weten 28000-XV, nrs. 56 t/m 60.

Op verzoek van de CDA-fractie heb ik een aantal benoemingen gedaan in diverse commissies. De bijzonderheden zullen als noot bij de Handelingen worden opgenomen.

(De noot is opgenomen aan het eind van deze editie.)¹

De voorzitter: Op verzoek van de PvdA-fractie benoem ik in de vaste commissie voor Defensie het lid Van Oven tot plv. lid in de bestaande vacature.

Het woord is aan mevrouw Van Nieuwenhoven.

Mevrouw Van Nieuwenhoven (PvdA): Voorzitter. Ik kan alleen met uw voorstel met betrekking tot de algemene beschouwingen instemmen als u mij kunt vertellen waarom de spreektijd opeens is veranderd. De fractievoorzitters zijn bij elkaar

Voorzitter

gekomen en hebben u een voorstel gedaan waarmee iedereen het toen eens was. Tot mijn niet geringe verbazing ontdek ik dat ik nu weer vijf minuten minder spreektijd heb. Het gaat mij niet eens zozeer om die vijf minuten – indien nodig praat ik wel wat sneller – maar wel om die plotselinge verandering, terwijl daarover tussen alle fractievoorzitters een afspraak bestond. Overigens worstelt de heer Rosenmöller met hetzelfde probleem, maar die kon hier op dit moment niet zijn.

De heer **Jense** (LN): Voorzitter. Ik sluit mij korthedshalve bij mevrouw Van Nieuwenhoven aan.

De **voorzitter**: Het overleg met de fractievoorzitters heeft niet een officiële status die vergelijkbaar is met de vergadering van de Kamer; het betreft een consultatie. Na dat overleg heb ik een eerste voorstel gedaan. Ik heb daarop een enkele reactie gekregen. Mijn huidige voorstel heb ik gisteren aan de fractievoorzitters voorgelegd, uiteraard ook in een informele consultatie. Van een aantal van u heb ik een reactie ontvangen. Daarna heb ik, uiteraard onder mijn verantwoordelijkheid, dit voorstel gedaan. Als ik de heer Jense goed begrijp, dan wil hij terug naar het oorspronkelijke idee – hij heeft het weliswaar niet gezegd, maar dat moet achter zijn vraag zitten – van 20 minuten voor de kleinste fracties, LN, SGP en ChristenUnie. Dat zou betekenen dat het aantal minuten voor de andere fracties ook wat omhoog gaat in vergelijking met het voorstel dat ik zojuist deed. Dat zou betekenen dat de totale spreektijd in eerste termijn meer dan een uur langer wordt, terwijl het mijn grote streven is om debatten korter te houden.

Ik heb goede nota genomen van het voornemen van mevrouw Van Nieuwenhoven om, zoals altijd, snel te spreken. Ik voeg er als persoonlijke noot aan toe: alstublieft niet te snel. Ik zal mij natuurlijk strikt houden aan de spreektijden en niet toestaan dat zij met een aantal minuten worden overschreden.

Mijn nadere voorstel is om de spreektijden als volgt te laten zijn: de fractie van het CDA 45 minuten, de fracties van de VVD, de PvdA en de LPF 35 minuten, de fracties van GroenLinks, de SP en D66 25 minuten en de fracties van de ChristenUnie, de SGP en LN 20

minuten. Kan de Kamer daarmee akkoord gaan?

De heer **Jense** (LN): Voorzitter. Ik kan daarmee van harte instemmen. Het ging mij meer om het principe. Als zo'n overleg uiteindelijk een totaal ander resultaat oplevert, vraag ik mij af of het de volgende keer nog zinvol is dat ik daar kom. Dan kan ik mijn tijd beter besteden.

De **voorzitter**: Dat is aan u. Misschien wil uw fractievoorzitter dan wel komen. Je weet maar nooit.

Overeenkomstig de voorstellen van de voorzitter wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan de heer Van der Vlies.

De heer **Van der Vlies** (SGP): Voorzitter. Als fungerend voorzitter van de vaste commissie voor Landbouw, Natuurbeheer en Visserij moet ik u het volgende vragen. Voor morgen is op de plenaire agenda voorzien een debat over de Bestrijdingsmiddelenwet, met het volgnummer 28358. Wij hebben vanmorgen een procedurevergadering gehad, waarin duidelijk werd dat er een nogal inhoudelijke nota van wijziging wordt voorbereid. Die zou vanavond of morgenochtend vroeg hier zijn, voorafgaande aan het debat dat was voorzien. De nota van wijziging verschijnt mede naar aanleiding van moties die in de zomer door de Kamer zijn aanvaard. Het is natuurlijk terecht dat daarop een beleidsreactie komt. De Kamerleden die namens hun fracties het woord voeren, willen evenwel voldoende tijd om zich daarop te oriënteren en om zich ervan te vergewissen dat de reactie adequaat is. Daarmee komen wij in de knel. Ik doe dus het verzoek om het debat niet voor morgen te agenderen, maar in de vergadering na de week van Prinsjesdag, zodat wij een nader verslag kunnen opstellen, de regering kunnen vragen daarop aan het einde van volgende week te antwoorden, zodat wij de informatie hebben die wij nu missen om het plenaire debat af te wikkelen.

De **voorzitter**: U heeft de argumentatie van de commissie duidelijk naar voren gebracht. Ik heb daarvoor begrip. Mijn voorstel is om het voorstel van de commissie te volgen. Dat wil zeggen dat de behandeling

van de Bestrijdingsmiddelenwet, 28358, voor morgen van de agenda wordt afgevoerd en dat wij ernaar streven om het in de week na Prinsjesdag te doen. Wij streven er dus ook naar om de behandeling van het wetsvoorstel wijziging APPA, 28227, morgen na het begin van de middagvergadering en na de stemmingen die dan plaatsvinden te laten beginnen. Dat zal ongeveer om 13.15 uur zijn, is mijn verwachting.

Daartoe wordt besloten.

De **voorzitter**: Het woord is aan mevrouw Verbugt.

Mevrouw **Verbugt** (VVD): Voorzitter. Als waarnemend voorzitter van de vaste commissie voor Economische Zaken wil ik uw aandacht vragen voor het volgende. Eergisteren heeft de Kamer een nota van wijziging ontvangen op de wijziging van de Overgangswet elektriciteitsproductiesector. Deze nota van wijziging is van substantiële aard. Gisterenmiddag is in de procedurevergadering gebleken dat diverse fracties toch nog enige tijd nodig hebben om de nota van wijziging te bestuderen en te betrekken in de behandeling van het wetsvoorstel.

Ik weet dat het kort dag is, maar de vaste commissie voor Economische Zaken wil u toch vragen om de wijziging van de Overgangswet elektriciteitsproductiesector van de agenda van hedenmiddag te halen en opnieuw te agenderen in de week na de behandeling van de begroting, zodat een adequate voorbereiding kan plaatsvinden.

De **voorzitter**: Ook hier zeg ik dat ik begrip heb voor de argumentatie die u uiteraard duidelijk naar voren heeft gebracht. Er moet mij hierbij wel van het hart dat de argumenten die u nu noemt, ook gisteren bekend waren en dat het voor de planning van deze week toch gemakkelijk zou zijn geweest als de commissie bijvoorbeeld gisterenmiddag om half twee bij elkaar was gekomen en wij gisteren bij de regeling al hadden kunnen vaststellen hoe de agenda voor vandaag eruit zou zien. Nu is sprake van op het laatste moment dingen weghalen en tijd vrij laten vallen waarin wij ook een ander onderwerp, bijvoorbeeld een justitieonderwerp dat nog hangende is, hadden kunnen behandelen.

Voorzitter

Gedane zaken nemen echter geen keer.

Ik stel voor om het voorstel te volgen. Uit het nader herziene schema blijkt dat wij daar al op vooruit waren gelopen. Het betekent dat dit onderwerp, wijziging Overgangswet elektriciteitsproductiesector, van de agenda van vandaag wordt afgevoerd.

Overeenkomstig het voorstel van de voorzitter wordt besloten.

Aan de orde is de voortzetting van de behandeling van:

- **het wetsvoorstel Wijziging van de Wet op de Ruimtelijke Ordening in verband met de invoering van een rijksprojecten-procedure (rijksprojecten-procedure) (27178).**

(Zie vergadering van 7 maart 2002.)

De algemene beraadslaging wordt hervat.

De **voorzitter**: Wij zijn toe aan de tweede termijn van de behandeling van dit wetsvoorstel, waarbij het woord nu zou zijn aan de Kamer. De minister van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer heeft echter gevraagd om, gezien de kabinetswisseling, voorafgaande aan de behandeling in tweede termijn enige toelichting te mogen geven naar aanleiding van deze behandeling in tweede termijn. Ik stel voor, de minister daartoe in de gelegenheid te stellen.

Daartoe wordt besloten.

□

Minister **Kamp**: Mijnheer de voorzitter. Laat ik aangeven waar het mij om gaat, om te kijken of dit ook past in de orde van de vergadering zoals u die voor ogen heeft.

De eerste termijn van de behandeling van dit wetsvoorstel vond plaats op 7 maart 2002; dat is een half jaar geleden. Mijn voorganger heeft toen schorsing van de behandeling gevraagd ten behoeve van de indiening van een tweede nota van wijziging. Deze tweede nota van wijziging, waarvoor hij toen schorsing van de behandeling vroeg, heb ik deze week weer ingetrokken. Omdat er in het afgelopen halfjaar een kabinetswisseling heeft

plaatsgevonden en bovendien dat halfjaar inmiddels is verstreken, zou ik nu kort willen aangeven waar het in grote lijnen bij dit wetsvoorstel om gaat; vervolgens zou ik willen ingaan op de amendementen zoals die tot dusverre zijn ingediend. Dat had mijn voorganger in zijn deel van de eerste termijn ook al gedaan en het lijkt mij goed om dat nu nog even, in het licht van mijn herbezinning op het wetsvoorstel, te herhalen en daar ook de amendementen bij te betrekken die door leden van dit huis sindsdien zijn ingediend. Mag ik aannemen dat u daarmee kunt instemmen, voorzitter? Als dat het geval is, zal ik, gelet op het feit dat u mij het woord heeft gegeven, dit nu zo doen.

Het wetsvoorstel rijksprojecten-procedure is een erfenis van het vorige kabinet die door dit kabinet met graagte is ontvangen is genomen. Het past wonderwel bij de lijn die voor het nieuwe kabinet is uitgezet, een lijn die vooral neerkomt op daadkracht en slagvaardigheid. Daar past dit voorstel natuurlijk heel goed bij. U kunt dit voorstel zien als een afronding van de aanpassing, voorzover die mogelijk was, van de bestaande Wet op de ruimtelijke ordening. Van oorsprong is dat een planwet, maar deze is inmiddels ook een projectenwet geworden. Dat zal allemaal aan het eind van dit jaar, zo verwachten wij, zijn beslag krijgen in een fundamentele herziening van de Wet op de ruimtelijke ordening, waarin het onderdeel dat wij nu behandelen ook geïntegreerd zal worden.

De rijksprojectenprocedure is niet iets dat op zichzelf staat. Er is eerst al een gemeentelijke projecten-procedure gekomen. Wij noemen dat de zelfstandige projectenprocedure. Die zit in de Wet op de ruimtelijke ordening sinds de wijziging die in werking is getreden op 3 april 2000. Nu hebben wij aan de orde de rijksprojectenprocedure en ik kan u meedelen – het is al eerder aan de Kamer meegedeeld – dat de provinciale projectenprocedure onderdeel is van de fundamentele herziening van de Wet op de ruimtelijke ordening, waar ik zonet al over gesproken heb en waarvan wij hopen dat die aan het einde van dit jaar naar de Kamer kan gaan.

De totstandkoming van ruimtelijke investeringsprojecten van nationaal belang en de besluitvorming daarover hebben de afgelopen jaren

zeer veel aandacht gehad, ook van de Kamer. In de afgelopen jaren zijn namelijk een aantal malen voor concrete projecten aparte project-wetten tot stand gebracht. Ik herinner bijvoorbeeld aan de Deltawet grote rivieren, aan de Vergunningenwet Westerschelde en aan de Wet procedures vijfde baan Schiphol. Toen Kamer en regering bezig waren met die wetten, hebben wij ons gerealiseerd dat het in een zodanige frequentie voorkwam dat er ten minste gedacht moest worden over een regeling voor deze gang van zaken. Er is toen ook gezegd dat misschien in een aantal andere gevallen gebruik gemaakt zou kunnen worden van een dergelijke regeling teneinde slagvaardig en daadkrachtig te kunnen optreden. Er bestond behoefte aan algemeen toepasbare regelgeving om besluitvorming over investeringsprojecten van nationaal belang te stroomlijnen en te versnellen. In interdepartementaal verband hebben wij deze rijksprojectenprocedure ontwikkeld, waarbij ik in het bijzonder de inbreng van het ministerie van Verkeer en Waterstaat wil noemen.

Het voorliggende wetsvoorstel wordt onderdeel van de Wet op de ruimtelijke ordening. Als het aan de regering ligt, zal het straks ook onderdeel uitmaken van de fundamenteel gewijzigde Wet op de ruimtelijke ordening.

De rijksprojectenprocedure stelt het kabinet in staat om de regie van de publieke besluitvorming over een investeringsproject, zoals een windmolenpark, een buisleiding, een hoogspanningsleiding, een rivierverruimingsproject maar ook urgente zaken zoals een gevangenis voor bolletjesslikkers, van het begin tot het einde in eigen hand te nemen. Het kabinet wijst dan een projectminister aan. De projectminister trekt de procedure van besluitvorming over nut en noodzaak van het project.

De vergunningen en de rechtsbeschermingsprocedures voor de uitvoering van een proces als rijksproject worden door de projectminister gebundeld. Hij kan de vergunningverlening overnemen als lagere overheden niet of niet tijdig hun medewerking verlenen, maar dat is niet het uitgangspunt. Kern van de rijksprojectenprocedure is regie door het Rijk van het begin tot het einde.